

Sustav doprinosa i pristojbi u Republici Hrvatskoj

Klobučar, Marija

Undergraduate thesis / Završni rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Polytechnic Nikola Tesla in Gospić / Veleučilište Nikola Tesla u Gospiću**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:107:543828>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-18**

Repository / Repozitorij:

[Polytechnic Nikola Tesla in Gospić - Undergraduate thesis repository](#)

Image not found or type unknown

VELEUČILIŠTE „NIKOLA TESLA“ U GOSPIĆU

Marija Klobučar

SUSTAV DOPRINOSA I PRISTOJBI U REPUBLICI HRVATSKOJ

**THE SYSTEM OF CONTRIBUTIONS AND TAXES IN THE REPUBLIC OF
CROATIA**

Završni rad

Gospić, 2016.

VELEUČILIŠTE „NIKOLA TESLA“ U GOSPIĆU

Upravni odjel

Upravni stručni studij

SUSTAV DOPRINOSA I PRISTOJBI U REPUBLICI HRVATSKOJ

THE SYSTEM OF CONTRIBUTIONS AND TAXES IN THE REPUBLIC OF
CROATIA

Završni rad

MENTOR

Dr.sc. Mehmed Alijagić, prof. v.šk

STUDENT

Marija Klobučar

MBS: 2963000292/11

Gospić, rujan 2016.

Veleučilište „Nikola Tesla“ u Gospiću

Upravi odjel

Gospić, 29.03. 2016.

ZADATAK

za završni rad

Pristupniku Marija Klobučar MBS: 2963000292/11

Studentu stručnog studija javne uprave izdaje se tema završnog rada pod nazivom
Sustav doprinosa i pristojbi u Republici
Hrvatskoj

Sadržaj zadatka : Pojam i vrste doprinosa
Doprinosi u Republici Hrvatskoj, doprinosi
za mirovinsko, doprinosi za zdravstveno osiguranje,
doprinosi za nezaposlenost
Pojam i vrste pristojbi
Pristojbe u Republici Hrvatskoj

Završni rad izraditi sukladno odredbama Pravilnika o završnom radu Veleučilišta „Nikola Tesla“ u Gospiću.

Mentor: dr. sc. Mehmed Alijagić zadano: 29.03.2016.,
(ime i prezime) (nadnevak) (potpis)

Pročelnik odjela: dr. sc. Aleksandar Stokić predati do: 30.03.2016.,
(ime i prezime) (nadnevak) (potpis)

Student: Marija Klobučar primio zadatak: 29.03.2016.,
(ime i prezime) (nadnevak) (potpis)

Dostavlja se:

- mentoru
- pristupniku

IZJAVA

Izjavljujem da sam završni rad pod naslovom: Sustav doprinosa i pristojbi u Republici Hrvatskoj izradila samostalno pod nadzorom i uz stručnu pomoć mentora dr.sc. Mehmeda Alijagića.

Marija Klobučar

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'M. Klobučar', is written over a horizontal line.

(potpis studentice)

SAŽETAK

Tema ovog rada jest Sustav doprinosa i pristojbi u Republici Hrvatskoj. Za razradu ove teme odlučila sam se iz toga razloga što su doprinosi važna odrednica u današnjem sustavu i općenito u bilo kojoj državi.

Cilj završnog rada je, razraditi temeljne pojmove koji se odnose na doprinose u Republici Hrvatskoj, zatim doprinose za mirovinsko osiguranje, doprinose za zdravstveno osiguranje i doprinose u slučaju nezaposlenosti. Također dio ovog završnog rada su i pristojbe, gdje ću objasniti vrste pristojbi.

SUMMARY

The theme of the final work is the System of contributions and taxes in the Republic of Croatia. I decided to for the elaboration of this theme because they important determinant in today's system, regardless of which country was.

The purpose of the dissertation is to elaborate the basic concepts relating to contributions to the Republic of Croatia. That is followed Pension contributions, health insurance contributions and contributions in the event of unemployment. Finally, in this thesis also analyzed the taxes with special reference to the types of taxes.

Sadržaj

1. UVOD	1
2. DOPRINOSI U REPUBLICI HRVATSKOJ	2
2.1. Osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja	4
2.1.1. Stope doprinosa za obvezna osiguranja	7
2.1.2. Nadzor obračuna i naplata doprinosa.....	7
2.2. Doprinos za mirovinsko osiguranje.....	8
2.2.1. Doprinosi za obvezno mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti.....	8
2.2.2. Doprinosi za obvezno mirovinsko osiguranje za starost na temelju individualne kapitalizirane štednje	14
2.3. Doprinos za zdravstveno osiguranje.....	17
2.3.1. Doprinos za obvezno zdravstveno osiguranje	17
2.3.2. Vrste doprinosa i stope za obvezno zdravstveno osiguranje.....	18
2.4. Doprinos za nezaposlenost	19
3. PRISTOJBE U REPUBLICI HRVATSKOJ.....	20
3.1. Upravne pristojbe	21
3.1.1. Upravne pristojbe na području intelektualnog vlasništva	27
3.2. Javnobilježničke pristojbe.....	29
3.3. Administrativne pristojbe što ih naplaćuje Komisija za vrijednosne papire Republike Hrvatske	31
3.4. Boravišna pristojba	32
4. ZAKLJUČAK.....	34
5. LITERATURA	36

1. UVOD

Doprinosi su financijski instrument koje koristi neka država da bi osigurala novčana sredstva za neki javni rashod. Doprinosi su ustvari nameti odnosno posebna vrsta poreza koje se obično naplaćuju iz bruto plaće zaposlenih osoba i predstavljaju dio poreznog tereta kojeg snosi radno-aktivni sloj građana neke države. Zbog zakonskih okvira koje država stvara oko doprinosa, pravne osobe koje su dužne plaćati doprinos obično ne mogu izbjeći njegovo plaćanje ili ga zamijeniti s nekim drugim financijskim instrumentom kao recimo kroz plaćanje posebnog osiguranja za istu namjenu.

Pristojba ili taksa je propisan iznos koji se plaća prilikom obavljanja administrativnog posla. Pristojbe su jedan od najstarijih fiskalnih oblika. Poznate su već u starom vijeku. Osnovna karakteristika je da je to onaj iznos novaca koji se plaća kao ekvivalent za učinjenu uslugu. Usluge čini državna administracija ili druga tijela fizičkim ili pravnim osobama.

Plaćanje pristojbi odvojilo se od izravnog obavljanja usluge, tako da službenik samo provjerava je li pristojba plaćena. Pristojbe se obično plaćaju kupnjom pristojbenih (taksenih) maraka koje emitira nositelj fiskalne vlasti. Prihodi od pristojbi obično su prihod proračuna (budžeta), ali mogu biti i izravan prihod određenih korisnika. Određene pristojbe mogu se plaćati i u gotovu novcu. Mogu se propisivati određena oslobođenja od plaćanja pristojbi.

2. DOPRINOSI U REPUBLICI HRVATSKOJ

Doprinosi su kao i porezi, javna davanja državi. No razlika između doprinosa i poreza je u tome što za poreze nema unaprijed određene namjene njihova trošenja, a za doprinose ona postoji. Primjer, kada platimo porez na dohodak, onda ne znamo hoće li se od tog novca financirati izgradnja ceste obrana zemlje ili plaće carinika.

Za doprinose je, naprotiv, unaprijed utvrđena namjena njihova trošenja. Dakle, onaj tko plaća doprinos za zdravstveno osiguranje zna da je namjena tih sredstava pružanje zdravstvenih usluga. Štoviše, za doprinose bi trebao postojati i određeni odnos između visine uplaćenog iznosa i protuusluge koja se za uzvrat dobije. Tako bi na primjer viši iznos doprinosa plaćenog za mirovinsko osiguranje u pravilu treba značiti i višu kasniju mirovinu.

Doprinosi u Republici Hrvatskoj regulirani su Zakonom o doprinosima kojim se propisuje obveza plaćanja doprinosa za financiranje obveznih osiguranja (u daljnjem tekstu: doprinosi), vrste doprinosa i stope za obračun, obveznik doprinosa, obveznik obračunavanja doprinosa, obveznik plaćanja doprinosa, osnovice za obračun i način njihova utvrđivanja, obveza i način obračunavanja, obveza plaćanja i rokovi za uplatu, obveza izvješćivanja te druga pitanja vezana uz poslove prikupljanja doprinosa.)

Obveznim osiguranjima smatraju se:

- obvezno mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti,
- obvezno mirovinsko osiguranje za starost na temelju individualne kapitalizirane štednje,
- obvezno zdravstveno osiguranje i osiguranje za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti i
- osiguranje za slučaj nezaposlenosti.

Obvezno osiguranim osobama smatraju se fizičke osobe koje se, ovisno o njihovu radnom ili socijalnom statusu, sukladno propisima o obveznim osiguranjima ili posebnim propisima, smatraju obvezno osiguranim osobama.

Obvezno osiguranim osobama smatraju se i stranci u Republici Hrvatskoj te članovi njihovih obitelji sukladno propisima o zdravstvenoj zaštiti stranaca.

Obvezom doprinosa u užem smislu smatra se teret što ga obveznik doprinosa na teret svojih sredstava ima uplatiti za svoje osobno osiguranje ili što ga obveznik doprinosa na teret svojih sredstava ima uplatiti u korist druge osobe – osiguranika.

Obvezom doprinosa u širem smislu smatraju se i druge obveze, odnosno postupci: obračunavanje obveze, plaćanje nastale obveze te izvješćivanje o nastaloj obvezi doprinosa.

Obveznikom doprinosa smatra se osiguranik ili druga pravna odnosno fizička osoba ili poslovni subjekt kojem je Zakonom o doprinosima propisana obveza doprinosa, obveza utvrđivanja, odnosno obračunavanja ili plaćanja doprinosa ili izvješćivanja.¹ Odredbe o obvezi doprinosa odnose se i na strance koji se u skladu s propisima o obveznim osiguranjima i ovisno o svome radnom ili socijalnom statusu u Republici Hrvatskoj smatraju obvezno osiguranim osobama, odnosno koji u Republici Hrvatskoj obavljaju djelatnosti ili ostvaruju primitke prema kojima je propisana obveza doprinosa, osim ako međudržavnim ugovorima nije drugačije uređeno.

Ovisno o statusu osiguranika u odnosu na obvezna osiguranja, za financiranje obveznih osiguranja obveza je obračunavanja i plaćanja doprinosa po vrstama i stopama za obračun, i to:

- doprinosa za obvezno mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti,
- doprinosa za obvezno zdravstveno osiguranje i zdravstveno osiguranje za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti,
- doprinosa za obvezno osiguranje u slučaju nezaposlenosti, i

¹ Zakon o doprinosima, NN(84/08, 152/08, 94/09, 18/11, 22/12, 144/12, 148/13, 26/14, 30/14, 41/14 i 143/14), čl.4.

- doprinosa za obvezno mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje.

Zakon o doprinosima za obvezna osiguranja koncipiran je na temeljnom načelu prema kojem se doprinosi plaćaju za unaprijed određena prava. Obvezni doprinosi se plaćaju samo za onaj sustav u kojem se ostvaruju prava sukladno posebnim propisima. (Šimović, 2004.)

Zato, na primjer, doprinos za zapošljavanje plaćaju samo osobe koje su u radnom odnosu kod poslodavca, jer samo oni imaju pravo na novčanu naknadu u slučaju privremene nezaposlenosti. Dok sa druge strane, doprinos za zapošljavanje ne plaćaju obrtnici, samostalna zanimanja niti osobe koje ostvaruju dodatne zarade izvan radnog odnosa.

Umirovljenici koji ostvaruju dodatnu zaradu plaćaju doprinos za osnovno zdravstveno osiguranje, iako ne ostvaruju nikakvo novo pravo jer pravo na osnovno zdravstveno osiguranje već imaju ostvareno.

2.1. Osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja

Obveza je doprinosa vezana uz razdoblje provedeno u osiguranju i uz osnovu osiguranja. Početak i prestanak razdoblja osiguranja te osnovu osiguranja utvrđuju nositelji obveznih osiguranja. Fizička osoba koja ima uređen status osiguranika prema nekoj od osnova obveznih osiguranja a osim toga:

- obavlja samostalnu djelatnost obrta i s obrtom izjednačenu djelatnost ili samostalnu djelatnost slobodnog zanimanja ili samostalnu djelatnost sportaša ili samostalnu djelatnost poljoprivrede i šumarstva ili ostale samostalne djelatnosti, ili
- ostvaruje primitke od kojih se, prema propisima o porezu na dohodak, utvrđuje drugi dohodak, ili
- ostvaruje primitke od kojih se, prema propisima o porezu na dohodak, utvrđuje drugi dohodak ili dohodak od imovine i imovinskih prava, ali prema tim primicima utvrđuje dohodak na način propisan za utvrđivanje dohotka od samostalne djelatnosti ili prema tim primicima utvrđuje dobit, obveznik je doprinosa prema osnovi osiguranja, ali i prema ostalim osnovama obveze doprinosa po više osnova i za isto razdoblje međusobno ne isključuju.

Osobom koja ima uređen status osiguranika smatra se fizička osoba koja je kod nositelja obveznih osiguranja prijavljena ili je trebala biti prijavljena kao osigurana osoba po osnovi obveznog osiguranja za koju je, ovim Zakonom, propisana obveza doprinosa.²

Treba istaknuti da su ujednačene sve osnovice za plaćanje svih doprinosa za obvezna osiguranja u Republici Hrvatskoj.

Mjesečna osnovica za obračun doprinosa jest plaća odnosno primitak od nesamostalnog rada oporeziv porezom na dohodak, što ga poslodavac ili druga osoba isplaćuje ili je dužna isplatiti osiguraniku za rad u određenom mjesecu prema ugovoru o radu, pravilniku o radu, kolektivnom ugovoru ili posebnim propisima.

Doprinosi dospijevaju na naplatu istodobno sa isplatom plaće. Ako obveznik obračunavanja doprinosa ne isplati plaću ili ne isplati plaću u cijelosti doprinosi dospijevaju na naplatu najkasnije do zadnjeg dana u mjesecu u kojem je plaća dospjela na naplatu.

Prema Zakonu o doprinosima za obvezna osiguranja osnovica za obračun doprinosa utvrđuje se na slijedeći način:

- Za osiguranike s osnove poljoprivrede i šumarstva osnovicu čini umnožak prosječne plaće i koeficijent 0,4 odnosno 0,5
- Za osiguranike samostalne djelatnosti obrta i samostalnih djelatnosti koji plaćaju porez na dohodak u paušalnom iznosu osnovicu čini umnožak prosječne plaće i koeficijent 0,55%
- Za osiguranike koji samostalno obavljaju djelatnost i za osiguranike slobodnih zanimanja koji plaćaju porez na dohodak prema poslovnim knjigama i osnovicu za obračun doprinosa čini umnožak prosječne plaće i koeficijenta 1,1.

Sve mjesečne i godišnje osnovice u sustavu obveznih doprinosa za 2016. godinu ovise o prosječnom iznosu mjesečne plaće (bruto) isplaćene po jednom zaposlenom kod pravnih osoba u Republici Hrvatskoj u razdoblju siječanj-kolovoz 2015. godine, koja iznosi 8.037,00 kn prema objavi Državnog zavoda za statistiku.

²Zakon o doprinosima, NN(84/08, 152/08, 94/09, 18/11, 22/12, 144/12, 148/13, 26/14, 30/14, 41/14 i 143/14), čl.5.

Tablica 1: Opće osnovice

Najniža mjesečna osnovica	2,812,95 kn
Najviša mjesečna osnovica	48,222,00 kn
Najviša godišnja osnovica	578,664,00 kn

IZVOR: www.obrtinck-komora-zadar-hr

Tablica 2: Mjesečne obveze za obveze koje utvrđuje Porezna uprava rješenjem.

OSNOVA OBVEZNOG OSIGURANJA	OSNOVICA	MIROVINSKO OSIGURANJE	ZDRAVSTVENO OSIGURNJE	ZZNR	DOPRINOSI ZA ZAPOŠLJAVANJ E	UKUPNI DOPRINOSI
Samostalna djelatnost obrta						
OBVEZNICI POREZA NA DOHODAK	5,224,05	20 %	15%	0,50%	1,70%	1943,35
OBVEZNICI POREZA NA DOHODK (PODUZETN. PLAĆA)	8,840,70	20%	15%	0,50%	1,70%	3,288,74
POREZ PLAĆAJU U PAUŠALNOM IZNOSU	3,214,80	20%	15%	0,50%	1,70%	1,195,91
Samostalna djelatnost slobodnih zanimanja						
DOHODAK OD SAMOSTALNE DJELATNOSTI	8,840,70	20%	15%	0,50%	1,70%	3,288,74
OSTALE SAMOSTALNE DJELATNOSTI	5,224,05	20%	15%	0,50%	1,70%	1,943,35
Samostalne djelatnosti poljoprivrede i šumarstva						
DOHODAK OD SAMOSTALNE DJEATNOST	4,200,35	20%	15%	0,50%	1,70%	1,644,37
POREZ PLAĆAJU U PAUŠALNOM IZNOSU	3,214,80	20%	15%	0,50%	1,70%	1,195,91

IZVOR: www.obrtnicka-komora-hr

2.1.1. Stope doprinosa za obvezna osiguranja

Prema Zakonu o doprinosima za obvezna osiguranja obračunavanje doprinosa radi se po sljedećim stopama:

- Po stopi od 20% za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti,
- Po stopi od 5% za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje,
- Po stopi od 15% za osnovno zdravstveno osiguranje,
- Po stopi od 0,50% za zdravstveno osiguranje za pravo u slučaju ozljede na radu i profesionalne bolesti, te
- Po stopi od 1,70% za zapošljavanje

Osobe kojima je određeno dodatno pravo plaćaju i dodatni doprinos, ali samo za onaj sustav u kojem to dodatno pravo ostvaruju. Primjer toga je poseban mirovinski doprinos za staž osiguranja s uvećanim trajanjem koji plaćaju poslodavac ali samo za zakonom određene osiguranike.

2.1.2. Nadzor obračuna i naplata doprinosa

Nadzor obračuna i naplate doprinosa prema Zakonu o doprinosima za obvezna osiguranja u Republici Hrvatskoj raspoređen je na nekoliko institucija i to na:

- Poreznu upravu,
- Središnji registar osiguranika,
- Financijsku agenciju,
- Na zavode mirovinskog i zdravstvenog osiguranja
- Zavod za zapošljavanje u dijelovima koji se odnose na prava koja se priznaju na temelju uplaćenih doprinosa.

Navedene organizacije dužne su međusobno razmjenjivati podatke o osiguranicima, obveznicima doprinosa te obveznicima obračunavanja i plaćanja doprinosa, osnovicama, iznosima zaduženih i naplaćenih doprinosa.

2.2. Doprinosi za mirovinsko osiguranje

Obvezno mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti prva je razina mirovinskog osiguranja. To je opće, obvezno i javno osiguranje. (Učur: 2001)

2.2.1. Doprimosi za obvezno mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti

Mirovinskim osiguranjem na temelju generacijske solidarnosti zamijenjen je dosadašnji sustav mirovinskog i invalidskog osiguranja.

Sustav mirovinskog osiguranja spada u dugoročno osiguranje. Tim se osiguranjem osiguravaju rizici starosti, invalidnosti i smrti.(Učur:2001.)

Mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti dio je sustava mirovinskog osiguranja u kojem se osiguranicima na načelima uzajamnosti i solidarnosti osiguravaju prava za slučaj starosti, smanjenja radne sposobnosti, djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti i tjelesnog oštećenja, a članovima njihovih obitelji prava u slučaju smrti osiguranika, odnosno korisnika prava.³

Osiguranik je svaka fizička osoba koja je na osnovi radne aktivnosti obvezno osigurana na mirovinsko osiguranje ne temelju generacijske solidarnosti.

Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje nadležna je ustanova za ostvarivanje prava isključivo iz mirovinskog osiguranja na temelju generacijske solidarnosti (I. stup) i doplatka za djecu.

U mirovinskom osiguranju na temelju generacijske solidarnosti obvezno su osigurane sve radno aktivne osobe u radnom odnosu i osobe koje obavljaju samostalnu ili profesionalnu djelatnost i na temelju te djelatnosti su obuhvaćene obveznim mirovinskim osiguranjem. To su: zaposleni i s njima izjednačene osobe (osobe imenovane na određene dužnosti i dr.), pripadnici samostalnih djelatnosti (obrtnici, trgovci pojedinci, odvjetnici, javni bilježnici i dr.),osobe koje se stručno osposobljavaju za rad bez zasnivanja radnog

³ Zakon o mirovinskom osiguranju, NN (157/13, 151/14, 33/15, 93/15), čl.8

odnosa, poljoprivrednici i neke ostale skupine osoba (njegovatelji HRVI, roditelj njegovatelj, članovi uprave trgovačkih društava, sportaši i dr.).

Za slučaj smanjene radne sposobnosti i tjelesnog oštećenja, zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti, osigurani su također učenici i studenti za vrijeme praktične nastave, osobe na izdržavanju kazne za vrijeme rada, osobe koje sudjeluju u spašavanju od elementarnih nepogoda i dr.

Svojstvo osiguranika uspostavlja se podnošenjem prijave na osiguranje. Prijavu podnosi poslodavac ili osiguranik sam kad je on obveznik plaćanja doprinosa za mirovinsko osiguranje. Za naplatu doprinosa nadležno je Ministarstvo financija, odnosno Porezna uprava. Kada prestane obvezno mirovinsko osiguranje, u roku od dvanaest mjeseci moguće se osigurati na produženo osiguranje, koje je dobrovoljno i kojim se nastavlja dalje osiguranje bez ograničenja. Produženo osiguranje moguće je ostvariti prema uredbama Europske unije i nakon prestanka osiguranja u državi članici Europske unije, odnosno u onoj državi gdje je sklopljen ugovor o socijalnom osiguranju.

Prijava na obvezno mirovinsko osiguranje podnosi se područnoj službi ili uredu Zavoda za mirovinsko osiguranje. Stupanje na snagu novog zakona o mirovinskom osiguranju i novog Pravilnika o vođenju matične evidencije Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, od 1.siječnja 2014. svi poslodavci, odnosno drugi obveznici podnošenja prijave, s više od tri osiguranika dužni su te prijave podnositi električnim putem.

Za ostvarenje prava iz mirovinskog osiguranja bitan je mirovinski staž. Mirovinski staž je skupni naziv za razdoblja provedena u obveznom mirovinskom osiguranju i produženom osiguranju (staž osiguranja) i za razdoblja provedena izvan osiguranja koja se pod određenim uvjetima priznaju u mirovinski staž.⁴

Prava iz obveznog mirovinskog osiguranja generacijske solidarnosti

- Pravo na starosnu i prijevremenu starosnu mirovinu

Zakon o mirovinskom osiguranju razlikuje: pun starosnu mirovinu i prijevremenu starosnu mirovinu. (Učur: 2001.)

⁴ Zakon o mirovinskom osiguranju, NN(157/13, 151/14, 33/15, 93/15,) čl.8

Pravo na starosnu mirovinu osiguranik stječe kada navrší 65 godina starosti i 15 godina mirovinskog staža. Pravo na starosnu mirovinu osiguranik ima s navršenih 15 godina mirovinskog staža i:

- U 2031. godini 65 godina i 3 mjeseca starosti
- U 2032. godini 65 godina i 6 mjeseci starosti
- U 2033. godini 65 godina i 9 mjeseci starosti
- 2034. godini 66 godina starosti
- U 2035. godini 66 godina i 3 mjeseca starosti
- U 2036. godini 66 godina i 6 mjeseci života
- U 2037. godini 66 godina i 9 mjeseci života

Od 1. siječnja 2038. osiguranik će imat pravo na starosnu mirovinu sa navršenih 67 godina života i 15 godina mirovinskog staža.

Pravo na prijevremenu starosnu mirovinu u razdoblju od 1.siječnja 2014. do 31.prosinca 2030. ima osiguranik kada navrší 60 godina života i 35 godina mirovinskog staža.⁵

Pravo na prijevremenu starosnu mirovinu osiguranik ima s navršenih 35 godina mirovinskog staža i:

- U 2031.godini 60 godina i 3 mjeseca starosti
- U 2032. godini 60 godina i 6 mjeseci starosti
- U 2033. godini 60 godina i 9 mjeseci starosti
- U 2034. godini 61 godinu starosti
- U 2035. godini 61 godinu i 3 mjeseca starosti
- U 2036. godini 61 godinu i 6 mjeseci starosti
- U 2037. godini 61 godinu i 9 mjeseci života

Od 1.siječnja 2038. osiguranik ima pravo na mirovinu sa navršenih 62 godine života i 35 godina mirovinskog staža

Dugogodišnji osiguranik ima pravo na starosnu mirovinu kad navrší 60 godina života i 41 godinu staža.Pravo na prijevremenu starosnu mirovinu prema Zakonu o mirovinskom osiguranjuima osiguranik koji je nakon prestanka osiguranja prouzročenog stečajem, neposredno prije ispunjenja uvjeta za ostvarenje mirovine, proveo u

⁵ Zakon o mirovinskom osiguranju, NN (157/13, 151/14, 33/15, 93/15) ,čl. 34

neprekidnom trajanju najmanje dvije godine kao nezaposlena osoba prijavljena u službi nadležnoj za zapošljavanje.

Visina mirovine ovisi o visini plaće i uplaćenih doprinosa. Osobni bodovi ovise o dužini mirovinskog staža. Uzima se u obzir cjelokupna zarada osiguranika i prosječne zarade u Republici Hrvatskoj. (Učur:2001)

- Pravo na invalidsku mirovinu i profesionalnu rehabilitaciju

Profesionalna rehabilitacija prema Zakonu o mirovinskom osiguranju je skup aktivnosti praktičnog stjecanja i primjena znanja vještina i navika radi osposobljavanja invalida za rad uz očuvanje njegove preostale radne sposobnosti.

Profesionalna rehabilitacija obuhvaća postupke:

- Prekvalifikacije - osposobljavanja/školovanja za poslove drukčije od onih koje je osiguranik obavljao ili
- Dokvalifikacija – dopunsko osposobljavanje za obavljanje poslova prema preostaloj radnoj sposobnosti.⁶

Pravo na profesionalnu rehabilitaciju može se steći ako je kod osiguranika smanjena radna sposobnost prije navršene 53.godine života ili ako je smanjenje radne sposobnosti nastalo zbog ozljede izvan rada ili bolesti osiguranik ima pravo na profesionalnu rehabilitaciju ako ispunjava uvjete mirovinskog staža za stjecanje prava na invalidsku mirovinu. A ako je smanjenje radne sposobnosti nastalo zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti, osiguranik ima pravo na profesionalnu rehabilitaciju bez obzira na dužinu mirovinskog staža. Profesionalnu rehabilitaciju provodi centar za profesionalnu rehabilitaciju.

Invalidska mirovina trajno je primanje u novcu, temeljem nesposobnosti za rad. Stječe se na temelju opće nesposobnosti za rad (potpuna ili trajna nesposobnost za svaki posao) ili na temelju profesionalne nesposobnosti za rad (nesposobnost za obavljanje odnosno zanimanja). (Učur:2001.)

Pravo na invalidsku mirovinu ostvaruje se ako su ispunjeni uvjeti:

- Postojanje djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti i
- Ako je ispunjen uvjet staža

Djelomični ili potpuni gubitak radne sposobnosti može nastati zbog bolesti, ozljede izvan rada, ozljede na radu ili profesionalne bolesti. Ako je djelomični ili potpuni gubitak

radne sposobnosti nastao zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti, pravo na invalidsku mirovinu osiguranik stječe bez obzira na dužinu mirovinskog staža. Ako je djelomični ili potpuni gubitak radne sposobnosti nastao zbog bolesti ili ozljede izvan rada prije navršenih 65 godina života pravo na invalidsku mirovinu osiguranik stječe ako mu navršeni staž pokriva najmanje jednu trećinu radnog vijeka. Za osiguranike koji izgube radnu sposobnost prije navršenih 30 odnosno 35 godina života blaži je uvjet mirovinskog staža. Ako je potpuni gubitak radne sposobnosti nastao prije 35. godine života, a osiguranik ima završeni preddiplomski sveučilišni studij ili stručni studij i ako je do dana potpunog gubitka radne sposobnosti stekao najmanje dvije godine mirovinskog staža, a osiguranik koji ima završeni preddiplomski i diplomski stručni studij, ako je do dana nastanka potpunog gubitka radne sposobnosti nastao za vrijeme osiguranja ili u roku od jedne godine nakon prestanka osiguranja, ima pravo na invalidsku mirovinu.

- Pravo na privremenu invalidsku mirovinu

Privremenu invalidsku mirovinu stječe invalid rada koji se profesionalnom rehabilitacijom osposobi za rad, ali je nakon završene rehabilitacije dugotrajno (najmanje 5 godina) nezaposlen i ako je ta nezaposlenost trajala do 58 godine života. To pravo ostvaruje i invalid rada koji je nakon završetka profesionalne rehabilitacije nastavio radio, ali naknadno ostao bez posla.

- Pravo na profesionalnu rehabilitaciju

Profesionalna rehabilitacija je osposobljavanje invalida rada za rad uz očuvanje preostale radne sposobnosti. Profesionalnu rehabilitaciju provodi specijalizirana javna ustanova za rehabilitaciju osoba s invaliditetom, a nakon provedene rehabilitacije Hrvatski zavod za zapošljavanje posreduje pri zapošljavanju tih osoba.

- Pravo na naknadu zbog tjelesnog oštećenja

Osiguranik može ostvariti pravo na naknadu zbog tjelesnog oštećenja u slučaju ozljede na radu ili profesionalne bolesti. Tjelesna oštećenja izražavaju se u postotcima od 30% do 100% i utvrđeni su Zakonom o listi tjelesnih oštećenja. Naknada zbog tjelesnog oštećenja određuje se ovisno o postotku tjelesnog oštećenja.

- Pravo na obiteljsku mirovinu

Članovi obitelji umrlog osiguranika imaju pravo na obiteljsku mirovinu, ako je osiguranik navršio najmanje 5 godina staža osiguranja ili najmanje 10 godina mirovinskog

⁶ Zakon o mirovinskom osiguranju, NN(157/13, 151/14, 33/15, 93/15,) čl. 44

staža ili ako je osiguranik ispunjavao uvjete mirovinskog staža za stjecanje prava na invalidsku mirovinu, ili ako je bio korisnik starosne, prijevremene starosne ili invalidske mirovine. Također, članovi obitelji imaju pravo na obiteljsku mirovinu i za korisnika prava na profesionalnu rehabilitaciju. Ako je smrt osiguranika nastala zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti, članovi obitelji imaju pravo na obiteljsku mirovinu neovisno o dužini mirovinskog staža.

Pravo na obiteljsku mirovinu najčešće ostvaruje udovica, udovac ili izvanbračni drug osiguranika ili korisnika, dijete ili roditelj.

- Prava prema posebnim propisima

Određene skupine osoba ostvaruju pravo iz mirovinskog osiguranja na temelju posebnih zakona, odnosno, mirovina im se određuje prema povoljnijim uvjetima. To su djelatne vojne osobe, policijski službenici, ovlašteni službenici pravosuđa, zaposleni na poslovima razminiranja, hrvatski branitelji iz Domovinskog rata, zastupnici u Hrvatskom saboru, bivši politički zatvorenici, radnici izloženi azbestu i neke druge skupine. Najzastupljenije skupine osiguranika koji koriste prava prema posebnim propisima su djelatne vojne osobe, policijski službenici, ovlašteni službenici pravosuđa i hrvatski branitelji iz Domovinskog rata.

- Mirovinska prava osoba koje su radile u inozemstvu i EU

Pravo na mirovinu osoba koje su radile u državama članicama Europske unije, može se ostvariti u svim državama članicama. Mirovinska prava se ostvaruju i na temelju međunarodnih ugovora o socijalnom osiguranju, koje je Republika Hrvatska sklopila i primjenjuje. Osiguranici na koje se odnosi pojedinačni ugovor, mogu ostvariti sva prava iz hrvatskog sustava mirovinskog osiguranja u dijelu koji je razmjernan trajanju staža navršenog u Republici Hrvatskoj i u stranoj državi. Također se na jednak način stječe drugi dio mirovinskog davanja iz strane države, kojima je osoba bila u osiguranju najmanje dvanaest mjeseci, te ako ispunjava i druge uvjete prema nacionalnim propisima tih država, npr. potrebne godine života.

2.2.2. Doprinosi za obvezno mirovinsko osiguranje za starost na temelju individualne kapitalizirane štednje

Ovaj sustav je obvezene naravi, a od početka njegove primjene obuhvatio bi sve aktivne osiguranike koji će u tome času biti mlađi od 40 godina. (Učur: 2000.)

Provodili bi ga posebni investicijski fondovi u koje bi osiguranici ulagali svoje doprinose koji bi se dalje ulagali u gospodarstvo, tako da bi ovaj dio mirovinskog sustava bio u funkciji poticanja razvoja gospodarstva. Osiguranici bi, po ovom sustavu, preuzimali dio odgovornosti za svoju sigurnost u budućnosti.

Osiguranici po ovom sustavu tek bi za 20-25 godina ostvarili prava na mirovinu, pa bi time bio odgođen dio potražnje za te namjene. (Učur: 2000.) Osobe u dobi između 40 i 50 godina mogle su tijekom mirovinske reforme također izabrati svoj obvezni mirovinski fond. Sada na to više nemaju pravo, osim ako su u to vrijeme bile zaposlene pa su se sad ponovo zaposlile. (<http://limun.hr>)

Doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje koji se obračunava po stopi od 5%. Dodatni doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje za staž osiguranja s povećanim trajanjem, i to kada se svakih 12 mjeseci staža osiguranja računa:

- kao 14 mjeseci – koji se obračunava po stopi od 1,25%
- kao 15 mjeseci – koji se obračunava po stopi od 2,01%
- kao 16 mjeseci – koji se obračunava po stopi od 2,89%
- kao 18 mjeseci – koji se obračunava po stopi od 4,51%.

Doprinosi za obvezno mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje plaćaju se u korist osobnog računa člana obveznog mirovinskog fonda, a putem uplatnog računa Središnjeg registra osiguranika.⁷

Glavna obilježja sustava drugog stupa su u tome, da su povezana s postojanjem zaposleničkog odnosa ili bavljenjem određenim zanimanjem.

Fond jamči da će zaposleni, kad ode u mirovinu, a koji puta i prije toga, prihvatiti određeni iznos mirovine u ovisnosti od plaćenih doprinosa i plaće.

U mirovinskim sustavima koji se temelje na kapitaliziranoj štednji zaposleni štede za svoje buduće mirovine, s tom štednjom povećava se ukupna nacionalna štednja i stvara kapital za investiranje i razvoj.

Mirovinski fondovi prikupljeni novac ulažu na financijskim tržištima i ostvaruju dobit koja uvećava mirovinsku štednju na osobnim mirovinskim računima članova fonda. Sustav je potpuno transparentan jer osiguranik u svakom trenutku zna koliko ušteđenih i oplođenih sredstava ima na svom osobnom Osiguranik u svakom trenutku, ukoliko je nezadovoljan uslugom, može promijeniti obvezni mirovinski fond. U prve tri godine zaračunava se propisana izlazna naknada iz fonda, a nakon tri godine članstva prelazak je besplatan.

Kada stekne uvjete za mirovinu, osiguranik odabire mirovinsko osiguravajuće društvo i u njega prenosi svoj kapital iz mirovinskog fonda čiji je do tada bio član.

S odabranim mirovinskim osiguravajućim društvom osiguranik sklapa ugovor o isplati mirovine u jednom od 2 moguća oblika: pojedinačna ili zajednička mirovina od kojih svaka može biti doživotna ili sa zajamčenim razdobljem isplate.

Ako član obveznog fonda umre prije nego je počeo koristiti mirovinu, sredstva ušteđena na njegovom osobnom mirovinskom računu su nasljedna i pripast će zakonskim nasljednicima. mirovinskom računu u obveznom mirovinskom fondu. (<http://limun.hr>)

Većina razvijenih država, uz javne sustave ima dodatne kapitalizirane mirovinske sustave. U nekim europskim državama ovi sustavi su dobrovoljni, a u nekim kao obvezni propisani Zakonom ili kolektivnim ugovorom (Švicarska, Francuska, Nizozemska, Danska).

U sklopu cjelokupne mirovinske reforme u Republici Hrvatskoj dodatno obvezno mirovinsko osiguranje zasnovano na kapitalnom pokriću (tzv. drugi stup) uveden je i obvezno obuhvaća osiguranike mlađe od 40 godine. Ti osiguranici bi za 20-tak godina počeli ostvarivati kombiniranu mirovinu odnosno mirovinu iz I. i II. stupa. Iz I. stupa ostvarili bi osnovnu mirovinu, a za staž ostvaren do 31.12.199. mirovina će im računati prema istoj formuli kao i za osiguranike koji su samo u I. stupu. Iz II. stupa ostvarili bi mirovinu prema načelu „definiranih doprinosa“ odnosno ta bi mirovina ovisila o ukupnim doprinosima i ostvarenoj dobiti iz tih doprinosa te vjerojatnost za življenje tih osiguranika na dan ostvarenja prava.

Drugu razinu (u sklopu obveznog osiguranja) obuhvaća sve obvezne osiguranike (iz dosadašnjeg sustava) s tim da bi u osiguranje bili uključeni osiguranici mlađi od 40 godina

⁷ Zakon o doprinosima NN, (84/08, 152/08, 94/09, 18/11, 22/12, 144/12, 148/13, 41/44, 143/14), čl. 17

života. Ova se razina financira primjenom metode kapitalnog pokrića, a na osnovi vlastite štednje svakog osiguranika za slučaj starosti, invalidnosti i smrti.

Za mirovinski sustav druge razine osnivali bi se mirovinski investicijski fondovi koje bi po vlastitom zboru, obvezno ulagali svoje doprinose aktivni osiguranici. Mirovinski investicijski fondovi ulagali bi kapital prikupljanjem od doprinosa u dionice i u drugu imovinu i konkurirali bi na financijskom tržištu. Financiranjem mirovinskog osiguranja zasnivao bi se na kapitalnom pokriću, a mirovine na određenim doprinosima, što znači da bi se konačna svota mirovine u to slučaju mogla odrediti tek odlaskom osiguranik u mirovinu. (Učur: 2000.)

Visina mirovine ovisi o visini i dužini ulaganju u mirovinsko osiguranje u trenutku odlaska u mirovinu. Ovaj sustav potiče pojedince na vlastito ulaganje i štednju tijekom života za kasniju starost ili u slučaju invaliditeta ili smrti.

III stup čini ga dobrovoljno mirovinsko osiguranje, na temelju individualne kapitalizirane štednje. Visinu mirovine određuje visina mjesečnih uloga koji će se uplaćivati na poseban račun u dobrovoljnim mirovinskim fondovima. Taj kumulirani novac fond ulaže na tržištu i ostvaruje dobit koja se dodaje novcu koji je uštedio osiguranik.

Država svakom osiguraniku u III. stupu daje poticaj za taj oblik mirovinske štednje. On iznosi 25% iznosa godišnje uštede do najviše 5.000 kuna. Najviši državni poticaj može iznositi 1250,00 kuna. Kapital na računu III. stupa može se povući i prije stjecanja zakonskih uvjeta za mirovinu. Pod kojim uvjetima, ovisi o konkretnom mirovinskom programu. Kada stekne uvjete za mirovinu, osiguranik odabire mirovinsko osiguravajuće društvo i u njega prenosi svoj kapital iz mirovinskog fonda čiji je do tada bio član. S odabranim mirovinskim osiguravajućim društvom sklapa ugovor o isplati mirovine u jednom od nekoliko mogućih oblika: doživotna starosna mirovina, prijevremena starosna mirovina, promjenjiva mirovina, djelomična jednokratna isplata i drugi oblici mirovinskih isplata koje mirovinsko osiguravajuće društvo nudi u svom portfelju financijskih usluga. Isplatu dijela ili cijele mirovine moguće je prenijeti na druge osobe. Ako član fonda umre, ukupno kapitalizirana sredstva na računu preminulog nasljeđuju zakonski nasljednici. (<http://limun.hr>)

2.3. Doprinos za zdravstveno osiguranje

Zdravstveno osiguranje posebna je organizacija racionalnih i moderniziranih mjera, postupaka i tijela, u okviru sustava socijalnog osiguranja, uređenog Ustavom, zakonom, univerzalnim i drugim vrelima socijalnog prava.

Zdravstveno osiguranje čini skup pravnih pravila kojima se utvrđuju prava, obveze i odgovornosti u zdravstvenom osiguranju, te postupci (radnje i rokovi) i tijela u uređivanju, ostvarenju i zaštita tih prava. (Učur:2001.)

2.3.1. Doprinos za obvezno zdravstveno osiguranje

U obveznome zdravstvenom osiguranju osigurane su osobe: osiguranici, članovi obitelji osiguranika i druge osobe osigurane u određenim okolnostima.

Osiguranici su:

- Osobe koje su u radnom odnosu u pravnoj ili kod fizičke osobe na području Republike Hrvatske ,
- Osobe u radnom odnosu u pravnoj ili kod fizičke osobe sa sjedištem u Republici Hrvatskoj, upućene na rad ili stručno usavršavanje u inozemstvu te osobe na radu u kućanstvu osiguranika koji se nalazi na radu u inozemstvu ako nisu zdravstveno osigurane u zemlji u koju su upućene,
- Osobe koje su izabrane na stalne dužnost u određenim tijelima državne uprave,
- Uposleni kod stranaca u Republici Hrvatskoj
- Nezaposleni prijavljeni Zavodu za zapošljavanje,
- Članovi obitelji navedenih osoba. (Učur: 2001.)

Prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja mogu biti primarna zdravstvena zaštita (na primjer pregledi, terapija, hitna medicinska pomoć, lijekovi i slično), specijalističko-konzilijarna zdravstvena zaštita i bolnička zdravstvena zaštita.

Za vrijeme bolovanja zaposlenik ima pravo na naknadu umjesto plaće određeno vrijeme na teret poslodavca a određeno na teret Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje. U slučaju ozljede na radu i profesionalne bolesti sve troškove snosi poslodavac.

Sredstva za obvezno zdravstveno osiguranje osiguravaju se iz doprinosa iz i na plaće zaposlenih u radnom odnosu i doprinosa drugih osiguranika, prihoda iz proračuna, sudjelovanju osiguranih osoba u pokriću dijela troškova zdravstvene zaštite.

Status osigurane osobe utvrđuje Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje posebnom iskaznicom na temelju prijave osiguranja koju podnosi poslodavac.

2.3.2. Vrste doprinosa i stope za obvezno zdravstveno osiguranje

Za obvezno zdravstveno osiguranje vrste doprinosa i stope za obračun jesu:

- doprinos za zdravstveno osiguranje – koji se obračunava po stopi od 15%
- posebni doprinos za korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu – koji se obračunava po stopi od 10%.
- dodatni doprinos za zdravstveno osiguranje koji se:
 - za osiguranika čiji je mjesečni iznos mirovine do iznosa prosječne neto plaće uključujući i iznos prosječne neto plaće (dalje u tekstu: do iznosa prosječne neto plaće) – obračunava po stopi od 1%,
 - za osiguranika čiji je mjesečni iznos mirovine viši od iznosa prosječne neto plaće – obračunava po stopi od 3% i
 - za osiguranika po osnovi nezaposlene osobe i za osiguranika po osnovi osobe kojoj je oduzeta sloboda – obračunava po stopi od 5%,
- doprinosi za zdravstveno osiguranje za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti, i to:
 - doprinos za zaštitu zdravlja na radu – koji se obračunava po stopi od 0,5% i
 - posebni doprinos za zaštitu zdravlja na radu – koji se obračunava po stopi od 0,5%.
- poljoprivrednik upisan u upisnik kao nositelj ili član obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva svećenik i drugi vjerski službenici vjerske zajednice doprinos za zdravstveno osiguranje obračunava se po stopi od 7,5%

- za osiguranu osobu koja boravi u inozemstvu na službenom putu, posebni doprinos za korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu obračunava se po stopi od 20%.

Doprinosi za obvezno zdravstveno osiguranje i zdravstveno osiguranje za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti plaćaju se na način kako je uređeno naredbom o načinu uplaćivanja prihoda proračuna, obveznih doprinosa te prihoda za financiranje drugih javnih potreba, Ministarstva financija i sukladno s odredbama Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju.⁸

2.4. Doprinos za nezaposlenost

Nezaposlenost je stanje u kojem se dio radno sposobnih članova društva ne može zaposliti primjereno svojim sposobnostima i kvalifikacijama uz dohodak, plaću ili kakvu drugu zaradu.

Zakon o zapošljavanju utvrđuje korisnike prava na obvezno zdravstveno osiguranje koje su uredno evidentirane u službama Hrvatskog zavoda za zapošljavanje.

Pravo na mirovinsko i invalidsko osiguranje ima nezaposlena osoba po propisima o tom osiguranju i u pravilu kad joj i u pravilu kad joj uz ispunjenje godina života za punu starosnu mirovinu nedostaje do pet godina radnog staža. (Učur:2001.)

Za obvezno osiguranje u slučaju nezaposlenosti vrsta je doprinosa i stopa za obračun doprinos za zapošljavanje – koji se obračunava po stopi od 1,7%. Doprinosi za obvezno osiguranje u slučaju nezaposlenosti plaćaju se u korist računa državnog proračuna.⁹

⁸ Zakon o doprinosima, NN (broj 84/08, 152/08, 94/09, 18/11, 22/12, 144/12, 148/13, 26/14,30/14 41/14 i 143/14), čl.14

⁹ Zakon o doprinosima, NN (broj 84/08, 152/08, 94/09, 18/11, 22/12, 144/12, 148/13, 26/14,30/14 41/14 i 143/14), čl.16

3. PRISTOJBE U REPUBLICI HRVATSKOJ

Pristojba ili taksa je propisan iznos koji se plaća prilikom obavljanja administrativnog posla. Pristojbe su jedan od najstarijih fiskalnih oblika. Poznate su već u starom vijeku. Osnovna karakteristika je da je to onaj iznos novaca koji se plaća kao ekvivalent za učinjenu uslugu. Usluge čini državna administracija ili druga tijela fizičkim ili pravnim osobama. (<https://hr.wikipedia.org>)

Plaćanje pristojbi odvojilo se od izravnog obavljanja usluge, tako da službenik samo provjerava je li pristojba plaćena. Pristojbe se obično plaćaju kupnjom pristojbenih (taksenih) maraka koje emitira nositelj fiskalne vlasti. Prihodi od pristojbi obično su prihod proračuna (budžeta), ali mogu biti i izravan prihod određenih korisnika. Određene pristojbe mogu se plaćati si u gotovu novcu. (<https://hr.wikipedia.org>)

U Republici Hrvatskoj primjenjuju se slijedeće pristojbe:

- Upravne pristojbe,
- Upravne pristojbe na području prava intelektualnog vlasništva,
- Sudske pristojbe,
- Javnobilježničke pristojbe
- Administrativne pristojbe što ih naplaćuje Komisija za vrijednosne papire Republike Hrvatske, i
- Boravišna pristojba

Ove sve pristojbe mogu se podijeliti još u dvije vrste:

- Pristojbe u užem smislu:
 - Upravne pristojbe koje se mogu kao i njihova podvrsta uvrstiti i u upravne pristojbe u području prava intelektualnog vlasništva,
 - Sudske pristojbe,
 - Javnobilježničke pristojbe,
 - Administrativne pristojbe što ih naplaćuje Komisija za vrijednosne papire Republike Hrvatske
- Pristojba u širem smislu tu spada boravišna pristojba

Jedan od kriterija razlikovanja ovih dviju vrsta je i sama definicija pristojbi, često se ova kategorija javnih prihoda spominje i pod imenom takse. Pristojba je protunaknada

koju u novcu plaća obveznik pristojbe za intelektualnu uslugu koju mu pruža državno tijelo; to je zapravo naknada za rad toga tijela. (Arbutina:2004.)

Boravišna pristojba ne može se odrediti kao neposredna protunaknada za rad državnih tijela.

Pristojbe u užem smislu u Republici Hrvatskoj su novčane naknade za postupke koje državna tijela i pravne osobe koje imaju javne ovlasti pokreću radnje koje poduzimaju, te odluke i akte koje donose, a za koje je zakonom propisano plaćanje upravnih pristojbi, pri čemu su navedene aktivnosti državnih tijela i pravnih osoba koje imaju javne ovlasti inicirane ili zahtjevima pristojbenih obveznika ili okolnostima u kojima ta tijela i pravne osobe djeluju po službenoj dužnosti. (Arbutina:2004.)

Također, ova vrsta pristojbi se može odrediti i kao novčani javni prihod, kao prihod proračuna Republike Hrvatske ili proračuna različitih političko-teritorijalnih jedinica koji služi za zadovoljavanje javnih potreba.

Pristojbeni predmet (objekt) je jedan od uvjeta i povod za nastanak pristojbene obveze, na temelju čega dolazi do naplate pristojbi. To je svaki zahtjev pristojbenog obveznika, ili odluka, akt ili radnja državnih tijela i pravnih osoba koje imaju javne ovlasti, a za koje zakon propisuje plaćanje pristojbi.

Pristojbeni obveznik je fizička ili pravna osoba koja svojim zahtjevom ili prijedlogom inicira pokretanje postupka, donošenje odluka ili akta, poduzimanjem radnje za što sve je zakonom predviđeno plaćanje pristojbe, odnosno fizička ili pravna osoba u čijem se interesu pa i bez njezine inicijative, poduzimaju radnje za koje je zakonom predviđeno plaćanje pristojbi. (Arbutina:2004.)

3.1. Upravne pristojbe

Zakonom o upravnim pristojbama uređuje se plaćanje upravnih pristojba za spise i radnje pred tijelima državne uprave, diplomatskim misijama, konzularnim uredima i drugim predstavničkim tijelima Republike Hrvatske u inozemstvu, upravnim i samoupravnim tijelima županije, grada i općine te pravnim osobama koje imaju javne ovlasti.

Pristojbeni obveznik je osoba na čiji se zahtjev pokreće postupak, odnosno obavljaju radnje za koje je u Tarifi propisano plaćanje pristojbe.

Ako za isti spis ili radnju postoje dva ili više pristojbenih obveznika, njihova je obveza solidarna. Ako više osoba podnosi zajednički zahtjev, plaća se jedna pristojba.¹⁰

Pristojbena obveza nastaje u onom trenutku kad se predaje zahtjev za izdavanje rješenja ili druge isprave, odnosno u trenutku podnošenja podneska.

A ako je zahtjev dostavljen elektroničkim putem pristojbena obveza nastaje u trenutku donošenja odluke o zahtjevu pristojbenog obveznika.

Pristojbe se plaćaju u trenutku nastanka pristojbne obveza ako Zakonom nije drugačije propisano.

Ako je Tarifom propisano da se pristojba plaća prema vrijednosti predmeta, kao osnovica za utvrđivanje pristojbe uzima se vrijednost naznačena u podnesku ili ispravi ili vrijednost utvrđena na način propisan u Tarifi.

Pri obračunavanju pristojbe propisane u postotku, pristojbena osnovica će se zaokružiti na cijele stotine na način da se iznos do 50,00 kuna zaokruži na nižu stotinu, a iznos iznad 50.00 kuna na višu stotinu.¹¹

Od plaćanja pristojbi oslobođeni su:

- Republika Hrvatska i tijela državne vlasti, jedinice lokalne područne(regionalne) samouprave te njihova tijela,
- ustanove iz oblasti predškolskog uzrasta, prosvjete, znanosti, kulture, zaštite kulturne i prirodne baštine, zdravstva, socijalne skrbi i humanitarne organizacije u obavljanju svoje djelatnosti.
- invalidske i slične organizacije u obavljanju svoje djelatnosti.
- građani čiji dohodak, uključujući i dohodak supružnika, u protekloj i tekućoj godini ne prelazi iznos neoporezivog dohotka i koji nemaju druge značajnije imovine (nerektnine, štednju, motorna vozila i plovila), čija ukupna vrijednost ne prelazi 30.000,00 kuna, o čemu se daje pisani iskaz,
- invalidi domovinskog rata,
- supružnici i djeca branitelja poginulih, zatočenih i nestalih u domovinskom ratu,
- prognanici i izbjeglice,

¹⁰ Zakon o upravnim pristojbama, NN (8/96, 77/96, 95/97, 131/97, 68/98, 66/99, 145/99, 30/00, 116/00, 163/03, 17/04, 110/04, 141/04, 150/05, 153/05, 129/06, 117/07, 25/08, 60/08, 20/10, 69/10, 126/11, 112/12, 19/13, 80/13, 40/14, 69/14, 87/14, 94/14) čl.2

¹¹ Zakon o upravnim pristojbama, NN (8/96, 77/96, 95/97, 131/97, 68/98, 66/99, 145/99, 30/00, 116/00, 163/03, 17/04, 110/04, 141/04, 150/05, 153/05, 129/06, 117/07, 25/08, 60/08, 20/10, 69/10, 126/11, 112/12, 19/13, 80/13, 40/14, 69/14, 87/14, 94/14,) čl.5

- strani državljani za odobrenje za privremeni boravak u Republici Hrvatskoj, koji kao hrvatski stipendisti dolaze u Republiku Hrvatsku radi školovanja i usavršavanja.
- stranci koji imaju status žrtve trgovanja ljudima i maloljetnici koji su napušteni ili su žrtve organiziranog kriminala ili su iz drugih razloga ostali bez roditeljske zaštite, skrbništva ili bez pratnje.

Pristojbe se ne plaćaju na sljedeće spise i radnje:

- predstavke i pritužbe te prijedloge državnim i drugim javnim tijelima,
- molbe za pomilovanja i rješenja o tim molbama,
- zahtjeva za naknadu štete osoba neopravdano osuđenih i neosnovano lišenih slobode te rješenja o tim predmetima,
- spise i radnje u postupku pribavljanja dokaza o slabom imovnom stanju radi oslobođenja od plaćanja pristojbe,
- spise i radnje u postupku za povrat više plaćenih obveza,
- spise i radnje u postupku za ispravljanje grešaka u rješenjima, ispravama i službenim očevidnicima,
- spise i radnje u postupku sastavljanja i ispravljanja popisa birača,
- spise i radnje za upis u knjigu državljana i državne matice te zahtjeve za izdavanje isprava iz tih knjiga,
- spise i radnje u postupku usvojenja i postavljanja strategije,
- sve prijave i prijedloge za utvrđivanje poreza i pristojbi te za korištenje poreznih oslobođenja i olakšica,
- spise i radnje u postupku vraćanja, odnosno ostvarenja prava naknade za oduzetu imovinu,
- sve spise i radnje za ostvarivanje prava iz mirovinskog, invalidskog i zdravstvenog osiguranja te socijalne skrbi,

- spise i radnje u svezi sa redovnim školovanjem učenika i studenata osim pristojbi za svjedodžbu po završenom školovanju ili diplomu,
- spise i radnje u svezi sa zasnivanjem radnog odnosa i ostvarivanjem prava iz radnog odnosa,
- spise i radnje u svezi s pomorskim i brodskim knjižicama i sve upise u njih,
- spise i radnje u svezi s primanjem poklon paketa i darova od dobrotvornih i humanitarnih organizacija iz inozemstva,
- spise i radnje u svezi s uređivanjem prava i dužnosti s područja obrane,
- spise i radnje u postupku izdavanja osobne iskaznice hrvatskim državljanima, osobne iskaznice za strance na stalnom boravku, osobne iskaznice za azilante te iskaznice stranaca pod supsidijarnom zaštitom,
- spise i radnje u svezi sa zaštitom kulturnih dobara i prirode,
- podneske upućene tijelima za predstavke i pritužbe i državnom odvjetništvu,
- spise i radnje u postupku za pogreb umrlih osoba,
- spise i radnje koji se vode po službenoj dužnosti,
- spise i radnje u postupku za ostvarivanje prava na doplatak za djecu,
- prijave i odjave prebivališta osoba, boravišta i adrese stanovanja osoba,
- spise i radnje u postupku prodaje stanova na kojima postoji stanarsko pravo,
- uvjerenje o matičnom broju građana,
- zahtjeve za izdavanje isprava koje se izdaju prema odredbama Sporazuma između Republike Hrvatske i Republike Slovenije o pograničnom prometu i suradnji,
- u postupku izdavanja isprava koje se izdaju prema odredbama Sporazuma između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine o pograničnom prometu i suradnji,
- u postupku odobrenja azila, privremene i supsidijarne zaštite,

- kod odjave oružja vlasnika registriranog oružja, koji to oružje poklanjaju Republici Hrvatskoj,
- pravne lijekove stranaca protiv odluka o smještaju i produženju smještaja u Prihvatnom centru za strance te pravne lijekove stranaca protiv odluka o određivanju strožeg policijskog nadzora u Prihvatnom centru za strance,
- pravne lijekove tražitelja azila protiv rješenja o ograničenju kretanja,
- zahtjeve za izdavanje vize članovima uže obitelji hrvatskog državljanina (bračni drug i djeca),
- zahtjeve za izdavanje vize za djecu do 12 godina,
- zahtjeve za izdavanje vize za nositelje diplomatskih i službenih putovnica koji putuju službeno,
- zahtjeve za izdavanje vize za članove obitelji državljana država članica Europskoga ekonomskog prostora,
- zahtjeve za produljenje roka valjanosti i/ili trajanja boravka odobrenog na temelju izdane vize zbog više sile ili humanitarnih razloga,
- zahtjeve za izdavanje viza za učenike, studente, studente na poslijediplomskim studijima te nastavnike u njihovoj pratnji koji dolaze u svrhu školovanja, studiranja i stručne izobrazbe,
- zahtjeve za izdavanje viza za istraživače, državljane trećih država, koji dolaze u svrhu istraživanja kako je određeno Preporukom br. 2005/761/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 28. rujna 2005. o olakšavanju izdavanja jedinstvenih viza za kratkotrajni boravak od strane država članica za istraživače iz trećih država koji putuju unutar Zajednice u svrhu obavljanja znanstvenog istraživanja (SL L 289, 3. 11. 2005.),
- zahtjeve za izdavanje viza za predstavnike neprofitnih organizacija u dobi do 25 godina radi sudjelovanja na seminarima, konferencijama, sportskim, kulturnim ili obrazovnim događanjima u organizaciji neprofitnih organizacija.

Od plaćanja pristojbi na zahtjev za vizu mogu se osloboditi osobe koje u Republiku Hrvatsku dolaze:

- iz humanitarnih razloga,
- radi kulturne, znanstvene ili drugog oblika suradnje sa zemljom čije državljanstvo te osobe imaju ako oslobađanje od pristojbi predlože državna tijela Republike Hrvatske,
- kao sudionici seminara, konferencija, sportskih, kulturnih ili obrazovnih događanja u dobi do 25 godina.¹²

Osoba koja plati pristojbu a nije ju obavezna platiti ili ju plati u većem iznosu od predviđenog ili je plati za radnju koju tijelo nije obavilo ima pravo na povrat plaćene pristojbe. Postupak za povrat pokreće se na zahtjev stranke.

Nadzor nad tijelom gleda naplate i uplate pristojbi obavlja Ministarstvo financija, Porezna uprava i Financijska policija.

Pristojba se plaća u državnim biljezima.

Prihod ostvaren prodajom državnih biljega zajednički je prihod državnog proračuna, proračuna županija te proračuna općina odnosno gradova na čijem je području obavljena maloprodaja državnih biljega, i to u jednakim dijelovima. Vlada Republike Hrvatske može mijenjati iznose iz Tarife.

Izdavanje, raspačavanje, povlačenje iz uporabe i zamjenu državnih biljega propisuje ministar financija.

Maloprodaju državnih biljega mogu obavljati tijela državne uprave, upravne organizacije, jedinice lokalne samouprave i uprave i njihova tijela, sudovi, banke, Zavod za platni promet, Hrvatska pošta i telekomunikacije i javni bilježnici.

¹² Zakon o upravnim pristojbama, NN (8/96, 77/96, 95/97, 131/97, 68/98, 66/99, 145/99, 30/00, 116/00, 163/03, 17/04, 110/04, 141/04, 150/05, 153/05, 129/06, 117/07, 25/08, 60/08, 20/10, 69/10, 126/11, 112/12, 19/13, 80/13, 40/14, 69/14, 87/14, 94/14) , čl.7

3.1.1. Upravne pristojbe na području intelektualnog vlasništva

Zakon o upravnim pristojbama na području intelektualnog vlasništva uređuje plaćanje upravnih pristojbi za radnje u postupcima za priznanje i održavanje prava industrijskog vlasništva u vrijednosti prema Zakonu o patentima, Zakonu o žigu, Zakonu o industrijskom obličju, Zakonu o oznakama zemljopisnog podrijetla proizvoda i usluga i Zakonu o zaštiti planova rasporeda integriranih sklopova, u postupcima upisa u registar zastupnika u području prava industrijskog vlasništva i izdavanja odobrenja za obavljanje djelatnosti ostvarivanja autorskog prava i srodnih prava prema Zakonu o autorskom pravu, kao i način utvrđivanja naknade za posebne troškove i troškove za pružanje informacijskih usluga Zavoda.

Pristojbeni obveznik je pravna ili fizička osoba koja podnosi podnesak za koji je u pristojbenoj tarifi propisano plaćanje pristojbe.

Pristojbena obveza nastaje u trenutku podnošenja podneska Državnom zavodu za intelektualno vlasništvo ili na temelju poziva Zavoda.

Pristojbe se plaćaju u trenutku nastanka pristojbene obveze izravno u državni proračun, a Zavodu se dostavlja dokaz o obavljenoj uplati. Ako više stranaka podnosi zajednički podnesak, plaća se jedna pristojba.

Oslobođeni su od obveze plaćanja pristojbi:

- Republika Hrvatska i tijela državne vlasti,
- Jedinice lokalne samouprave i jedinice lokalne uprave i samouprave te njihova tijela.

Pravo na oslobođanje od obveza plaćanja pristojbi imaju:

- ustanove iz područja predškolskog uzrasta, prosvjete, kulture, zaštite kulturne i prirodne baštine, zdravstva, socijalne skrbi i humanitarne organizacije u obavljanju svoje djelatnosti,
- invalidi i njihove udruge u obavljanju svoje djelatnosti,
- građani Republike Hrvatske čiji dohodak, uključujući i dohodak bračnoga druga, u godini nastanka pristojbene obveze i godini rješavanja zahtjeva, ne prelazi iznos neoporezivog dohotka i koji nemaju druge značajnije imovine (nekretnine, štednju,

motorna vozila i plovila), čija ukupna vrijednost ne prelazi 30.000,00 kuna, o čemu se daje pisani iskaz,

- invalidi Domovinskog rata i njihove udruge u obavljanju svoje djelatnosti,
- vojni i civilni invalidi II. svjetskog rata,
- supružnici i djeca branitelja poginulih, zatočenih ili nestalih u Domovinskom ratu, kao i njihovi roditelji, pod uvjetom da bračni drug poginulog, zatočenog ili nestalog branitelja u Domovinskom ratu nije prethodno iskoristio to pravo,
- prognanici, izbjeglice i povratnici,
- doseljenici na području od posebne državne skrbi,
- umirovljenici,
- nezaposleni.

Postupak za oslobađanje od obveze plaćanja pojedine pristojbe pokreće se na zahtjev stranke.¹³

Neke od tarifa upravnih pristojbi:

1. Za zahtjev za priznanje patenta 100,00 kn
2. Za zahtjev za objavu prijave patenta prije isteka 18 mjeseci od podnošenja prijave 80,00 kn
3. Za zahtjev za priznanje žiga:
 - 3.1. za individualni žig 100,00 kn
 - 3.2. za zajednički ili jamstveni žig 200,00 kn
4. Za zahtjev za razdvajanje prijave žiga 75,00 kn
5. Za prigovor na objavljenu prijavu žiga 100,00 kn
6. Za zahtjev za prestanak vrijednosti žiga zbog neuporabe 150,00 kn
7. Za zahtjev za produljenje vrijednosti žiga za razdoblje od 10 godina:
 - 7.1. za individualni žig 125,00 kn
 - 7.2. za zajednički ili jamstveni žig 250,00 kn

¹³ Zakon o upravnim pristojbama u području intelektualnog vlasništva, NN (64/00, 160/04, 62/08, 30/0, 49/11), čl. 8

3.2. Javnobilježničke pristojbe

Za isprave i radnje javnog bilježnika plaćaju se javnobilježničke pristojbe Tarifom javnobilježničkih pristojbi.

Pristojbe propisane dužna je platiti osoba na čiji se zahtjev ili u čijem se interesu poduzimaju radnje propisane zakonom. Kada su dvije ili više osoba obvezne zajedno platiti pristojbu, njihova obveza je solidarna. Kada više osoba podnosi zajednički zahtjev, plaća se jedna pristojba, ako je taj zahtjev u nedjeljivom interesu svih podnositelja.

Pristojbena obveza nastaje:

- za podneske - u trenutku kada se predaju, a za podneske dane na zapisnik - kada je zapisnik dovršen.
- za javnobilježničke radnje - kada se zatraži njihovo poduzimanje, odnosno kada javni bilježnik započne postupati,
- za javnobilježničke popravke, prijepise, potvrde i izvode - kada se zatraže,
- za javnobilježničke isprave - kada se potpišu. Pristojba se plaća kad nastane obveza

Pristojbe propisane Tarifom javnobilježničkih pristojbi plaćaju se u državnim biljezima emisije Republike Hrvatske, a u gotovom novcu plaćaju se pristojbe, ako je pristojbeni obveznik dužan platiti iznos pristojbe veći od 100,00 kuna. Državni biljezi lijepe se na podnesku, odnosno u javnobilježničkom spisu i poništavaju se otiskom javnobilježničkog pečata, štambiljom "poništeno" ili na drugi odgovarajući način.

Kada se pristojba plaća u gotovom novcu, pristojbeni obveznik uplaćuje pristojbu u korist računa prihoda državnog proračuna od pristojbi kod ovlaštene organizacije za obavljanje platnog prometa. Potvrda o uplati pristojbe lijepi se uz podnesak u povodu kojeg je pristojba plaćena, a kada se podnosi potvrda o plaćenju pristojbi za javnobilježničku ispravu, podnositelj mora naznačiti za koju se ispravu plaća pristojba. Javni bilježnik će na spisu zabilježiti koliko je pristojbe plaćeno. Podnesci za koje nije bila plaćena pristojba ili nije plaćena u dostatnom iznosu ne primaju se neposredno od stranke, dok stranka ne podnese podnesak za koji je plaćena dostatna pristojba.

Pravo na naplatu pristojbe zastarijeva za dvije godine nakon isteka godine u kojoj je pristojbu trebalo platiti. Pravo na prisilnu naplatu pristojbe, kaznene pristojbe i troškova izvršenja, zastarijeva za dvije godine nakon isteka godine u kojoj je doneseno rješenje. Tijek zastare prava na naplatu pristojbe prekida se svakom službenom radnjom javnog bilježnika ili Porezne uprave Ministarstva financija, izvršene radi naplate pristojbe. U svakom slučaju, zastara nastupa nakon isteka pet godina od dana kada je prvi put počela teći. Prihodi od javnobilježničkih pristojbi su prihodi državnog proračuna Republike Hrvatske. (<http://www.poslovni-savjetnik.com>)

Od plaćanja pristojbi oslobođeni su:

- Republika Hrvatska i tijela državne vlasti,
- osobe i tijela u obavljanju javnih oblasti,
- invalidi domovinskog rata, na temelju odgovarajućih is prava kojima dokazuju svoj status,
- supružnici, djeca i roditelji branitelja poginulih, nestalih zatočenih u domovinskom ratu, na temelju odgovarajućih isprava kojima dokazuju svoj status
- prognanici i izbjeglice, na temelju odgovarajućih isprava kojima dokazuju svoj status,
- imatelji socijalnih iskaznica, na temelju odgovarajućih isprava kojima dokazuju svoj status i umirovljenici koji primaju zaštitni dodatak,
- humanitarne organizacije i organizacije koje se bave za štitom invalida i obitelji poginulih, zatočenih i nestalih u obavljanju humanitarne djelatnosti i

Pristojbena oslobođenja mogu biti obvezna i fakultativna. Obvezna oslobođenja moraju biti odobrena čim se steknu zakonom propisani uvjeti za njih, a u slučaju fakultativnih oslobođenja sud će odlučiti ima li ili nema stranka pravo na njih. (Arbutina:2004.)

Obvezna oslobođenja odobravaju se Republici Hrvatskoj te fizičkim i pravnim osobama na temelju nekih svojstava.

Fakultativna oslobođenja građani imaju pravo na oslobođene plaćanja pristojbe pod uvjetom da sud na području kojeg se nalazi sjedište javnog bilježnika da donese rješenje o oslobođenju od plaćanja pristojbi. Sud će osloboditi plaćanje javnobilježničke pristojbe osobe koje su lošeg imovinskog stanja,.

3.3. Administrativne pristojbe što ih naplaćuje Komisija za vrijednosne papire Republike Hrvatske

Ovim Pravilnikom uređuju se obveznici, način plaćanja, vrste i visina naknada i administrativnih pristojbi koje naplaćuje Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (dalje u tekstu: Agencije) na temelju ovlaštenja propisanih:

- Zakonom o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga
- Zakonom o tržištu kapitala
- Zakonom o preuzimanju dioničkih društava
- Zakonom o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom
- Zakonom o alternativnim investicijskim fondovima
- Zakonom o osiguranju
- Zakonom o obveznim mirovinskim fondovima
- Zakonom o dobrovoljnim mirovinskim fondovima
- Zakonom o mirovinskim osiguravajućim društvima
- Zakonom o doživotnoj otpremnini odnosno dokupu mirovine
- Zakonom o leasingu
- Zakonom o faktoringu¹⁴

Komisija se osniva zakonom kao stalna nezavisna pravna osoba radi uređivanja i nadziranja izdavanja vrijednosnih papira i trgovanja njima. U obavljanju poslova utvrđenih zakonom. Komisija je samostalna i nezavisan i odgovorna saboru. (Arbutina: 2004.)

Pristojbe i naknade moraju u cijelosti biti uplaćene pri podnošenju zahtjeva Komisiji, posebno za svaki akt. Administrativne pristojbe uplaćuju se u korist proračuna Republike Hrvatske dok su naknade vlastiti prihod komisiji i uplaćuju se na njen račun.

¹⁴ Pravilnik o vrsti i visini naknada i administrativnih pristojbi hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga čl.1

3.4. Boravišna pristojba

Boravišna pristojba je prihod turističkih zajednica.

Turističke zajednice boravišnu pristojbu koriste za izvršavanje svojih zadaća i za svoje poslovanje sukladno godišnjem programu rada i financijskom planu.¹⁵

Pristojbeni predmet jesu činjenice da pristojbeni obveznik izvan svog prebivališta noći u smještajnom objektu u kojem se obavlja ugostiteljska i turistička djelatnost, također pristojbeni predmet je boravak u kući ili stanu za odmor u turističkom mjestu u razdoblju od 15.lipnja do 15.rujna.

Pristojbeni obveznici su:

- građani koji u turističkom mjestu izvan svog boravišta koriste usluge noćenja u smještenom objektu,
- vlasnici kuće ili stana za odmor u turističkom mjestu i sve osobe koje borave u tim stanu ili kući,
- vlasnik plovila koji je na vezu u luci kada boravi na plovilu te sve osobe koje borave na tom plovilu

Pristojbeni obveznici su i strani državljani.

Boravišnu pristojbu ne plaćaju:

- djeca do dvanaest godina starosti,
- osobe s invaliditetom od 70% i većim i jedan pratitelj,
- sudionici školskih paket aranžmana (paušalnih putovanja) odobrenih od strane školske ustanove,
- sezonski radnici,
- članovi uže obitelji stanovnika turističke općine ili grada,
- putnici na putničkom brodu u međunarodnom pomorskom prometu kada se brod nalazi na vezu u luci,
- vlasnici kuće za odmor i članovi njegove obitelji, ako je kuća za odmor izvorna stara obiteljska kuća stečena nasljeđivanjem od ostavitelja koji je imao posljednje prebivalište u turističkoj općini ili gradu, kada noće u toj kući,
- osobe koje uslugu noćenja koriste u okviru ostvarivanja programa socijalne skrbi,
- studenti i đaci koji nemaju prebivalište u općini ili gradu u kojem se školuju.

¹⁵ Zakon o boravišnoj pristojbi, NN (152/08, 59/09, 97/13, 158/13, 30/14), čl.2

Boravišnu pristojbu umanjenu za 50% plaćaju:

- osobe od navršenih 12 do 18 godina starosti,
- osobe do 29 godina starosti, koje su članovi međunarodnih omladinskih organizacija, kada koriste usluge noćenja u omladinskim objektima za smještaj koji su uključeni u međunarodnu mrežu omladinskih objekata za smještaj IYHF.¹⁶

Boravišna pristojba plaća se po svakom ostvarenom noćenju. Visinu pristojbe utvrđuje Vlada Republike Hrvatske.

Osobe koje borave na plovilu dok se ono nalazi na stalnom vezu u luci nautičkog turizma boravišnu pristojbu plaćaju u godišnjem paušalnom iznosu, visinu tog iznosa određuje Vlada Republike Hrvatske. Visina boravišne pristojbe izražava se u kunama a ovisi o dva činitelja, o razredu turističkog mjesta i o razdoblju godine, točnije o dijelu sezone. Boravišnu pristojbu naplaćuju pravne ili fizičke osobe koje pružaju uslugu smještaja, odnosno korištenja veza u luci.

Prihod od boravišne pristojbe prihod je turističkoj zajednici, i kao takav raspoređuje se na slijedeći način: 65% turističkoj zajednici općine ili grada od čega 30% turistička zajednica doznaju općini ili gradu na području kojeg je osnovana, od preostalih sredstava s 20% turistička zajednica raspolaže za svoje potrebe, a s 80% ona raspolaže za potrebe turističkog mjesta. Zatim, 10% sredstava raspoređuje se turističkoj zajednici a 25% Hrvatskoj turističkoj zajednici.

Sredstva prikupljanja boravišnom pristojbom su namjenska. Turistička zajednica općine ili grada sredstva boravišne pristojbe može koristiti za unapređenje turizma na određenom području ili ih utrošiti na uređenje naselja u funkciji turizma. (Arbutina:2004.)

¹⁶ Zakon o boravišnoj pristojbi, NN (152/08, 59/09, 97/13, 158/13, 30/14,) čl. 4 i 5

4. ZAKLJUČAK

Obveza plaćanja doprinosa za socijalna osiguranja u Hrvatskoj je uređena Zakonom o doprinosima i Pravilnikom o doprinosima, a u vezi s obvezom plaćanja doprinosa za zapošljavanje mjerodavne su i odredbe Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom. Važeći sustav doprinosa inauguriran je još 2003. godine kada je provedeno objedinjavanje nekoliko propisa u jedan zakon, kako bi se jedinstveno uredile osnovice i stope obveznih doprinosa za sve sustave obveznih osiguranja u Hrvatskoj. Prvi Zakon o doprinosima za obvezna osiguranja⁴ iz 2003. godine bio je na snazi šest godina, a nastavno od 2009. godine ova materija je uređena novim Zakonom o doprinosima koji je trebao doprinijeti lakšem snalaženju obveznika plaćanja doprinosa. Sustav obveznih doprinosa načelno je uređen uz poštivanje pravila da se za svakog osiguranika doprinosi plaćaju za onaj sustav u kojem ta osoba ima status osiguranika. Obveznik plaćanja doprinosa je sam osiguranik ili neka druga osoba u njegovo ime i za njegovu korist, a za neke je skupine osiguranika obveza podijeljena između dvaju subjekata. Tako je za osiguranike osigurane temeljem radnog odnosa teret plaćanja doprinosa podijeljen između radnika kao osiguranika u obveznim sustavima i njegovog poslodavca, s tim da sve doprinose obračunava i uplaćuje poslodavac.

U odnosu na ovo opće pravilo, Zakon o doprinosima uređuje brojne iznimke od obveze plaćanja doprinosa. Iznimke od obveze plaćanja doprinosa kojima je isključiva svrha fiskalno rasterećenje, osoba nema obvezu plaćanja doprinosa, ali niti ne ostvaruje socijalna prava po osnovu ostvarenog primitka odnosno pravnog statusa, i olakšice i oslobođenja koja oslobađaju od plaćanja doprinosa, ali ne umanjuju opseg socijalnih prava osiguranika za kojeg je propisana iznimka od obveze plaćanja doprinosa. Prva grupa olakšica i oslobođenja djeluje na odnose na tržištu rada, jer oslobođenje od obveze plaćanja doprinosa utječe na tržišnu konkurentnost određenih socijalnih grupa. Takav primjer je oslobođenje od obveze plaćanja doprinosa na primitke od rada po ugovoru o djelu koji se isplaćuju umirovljenicima. Druga grupa olakšica i oslobođenja je ciljano fiskalno rasterećenje određenih fizičkih i pravnih osoba, bilo radi postizanja određenog društveno poželjnog cilja ili radi olakšavanja financijskog položaja nekim društvenim grupama. Ova se druga grupa iznimaka od obveze plaćanja doprinosa donekle može okarakterizirati kao određeni oblik solidarnosti u fazi plaćanja socijalnih doprinosa. Primjer takvih iznimaka je

određivanje nižih stopa doprinosa za obvezno osiguranje poljoprivrednika koji nisu porezni obveznici i oslobođenje od plaćanja doprinosa za poslodavce koji zaposle osobu koja prvi put stječe status mirovinskog osiguranika. Inače, solidarnost se kao načelo uobičajeno koristi u području ostvarivanja socijalnih prava, a prema našim je propisima ovo načelo protegnuto i na fazu plaćanja socijalnih doprinosa.

Olakšice i oslobođenja od obveze plaćanja doprinosa za socijalna osiguranja trebale bi doprinositi poticanju gospodarske aktivnosti i fiskalnom rasterećenju određenih društvenih grupa za koje postoji interes za olakšavanjem njihovog socijalnog položaja. Sistematizirani prikaz važećih propisa pokazuje da je u uvođenju olakšica bilo stihijnosti, a za neke od njih nisu sasvim jasno koji se ciljevi trebaju postići takvim olakšicama. Kako svako oslobođenje i iznimka od obveze plaćanja socijalnih doprinosa prevaljuje teret financiranja socijalnih prava na one koji plaćaju propisana javna davanja, nameće se potreba preispitivanja broja i opsega propisanih olakšica i oslobođenja, s ciljem njihova smanjivanja.

Pristojbe kao i doprinosi i porezi čine javne prihode države. Danas je pristojbena obveza povezana s razvitkom državne uprave. Povećanjem kruga poreznih obveznika, broja poreznih oblika i poreznog tereta, udjel prihoda ubranim naplatom pristojbi u ukupnim prihodima države sve se više smanjuje. Tijekom razvitka pristojbi došlo je do većih ili manjih razlika u nekim karakteristikama koje su povezane za taj instrument prikupljanja prihoda, pa tako sam pojam nema općenito prihvaćen sadržaj

Ubluđer

5. LITERATURA

1. Alijagić, M., Financiranje javne uprave, Veleučilište Nikola Tesla u Gospiću, recenzirana skripta, Gospić, 2015.
2. Jelčić, B., Lončar-Horvat, O., Šimović, J., Arbutina, H., Mijatović, N., Hrvatski fiskalni sustav, Narodne novine d.d., Zagreb., veljača 2004.
3. Jelić, B., Ločar-Horvat, O., Šimović, J., Arbutina, H., Financijsko pravo i financijska znanost, Narodne novine d.d., Zagreb, 2002.
4. Učur, M Đ., Socijalno pravo Informator, Zagreb. 2000.
5. Učur, M Đ., Radno pravo , Rijeka, 2001.

PRAVNI AKTI:

1. Zakon o doprinosima, NN 84/08, 152/08, 94/09, 18/11, 22/12, 144/12, 148/13, 26/14 , 30/14 , 41/14 i 143/14
2. Zakon o mirovinskom osiguranju, NN 157/13, 151/14, 33/15, 93/15,
3. Zakon o upravnim pristojbama, NN 8/96, 77/96, 95/97, 131/97, 68/98, 66/99, 145/99, 30/00, 116/00, 163/03, 17/04, 110/04, 141/04, 150/05, 153/05, 129/06, 117/07, 25/08, 60/08, 20/10, 69/10, 126/11, 112/12, 19/13, 80/13, 40/14, 69/14, 87/14, 94/14
4. Zakon o upravnim pristojbama u području intelektualnog vlasništva, NN 64/00, 160/04, 62/08, 30/0, 49/11
5. Pravilnik o vrsti i visini naknada i administrativnih pristojbi hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga
6. Zakon o boravišnoj pristojbi, NN 152/08, 59/09, 97/13, 158/13, 30/14

VRELA S INTERNETA

<https://www.obrtinck-komora-zadar-hr>

<http://www.limun.hr>

<https://www.hr.wikipedia.org>

<http://www.poslovni-savjetnik.com>

POPIS TABLICA:

Tablica 1: Opće osnovice

Tablica 2: Mjesečne obveze za obveze koje utvrđuje Porezna uprava rješenjem.